

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Освітній рівень другий (магістерський) рівень

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 227 «Терапія та реабілітація»

Спеціалізація 227.1 «Фізична терапія»

Автори:

професор кафедри загальної і медичної психології Національного медичного
університету імені О.О. Богомольця, **Філоненко М.М.**

старший викладач кафедри загальної і медичної психології Національного
медичного університету імені О.О. Богомольця, **Гладун Т.С.**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від «12» вересня 2024 року

Завідувач кафедри загальної
і медичної психології,
професор

Матяш М.М.

Тема № 1. Наукові дослідження. Предмет і завдання курсу. Наукові дослідження як вид творчої діяльності.

(практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: Визначити предмет та завдання курсу. Ознайомитися з науковими дослідженнями.

План заняття:

1. Наука та її роль у розвитку суспільства.
2. Базові поняття науки.
3. Пріоритети наукових досліджень .
4. Класифікація наук .

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Категорії науки.
2. Наукова робота: поняття, види, загальна характеристика.
3. Система освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів в Україні.
4. Система наукових ступенів і вчених звань в Україні. Умови їх присудження. Приклади наукового і ненаукового знання.
5. Поняття наукової роботи і порядок її виконання.
6. Структура наукової роботи, її обов'язкові елементи.
7. Визначення понять «проблема» і «тема».
8. Співвідношення об'єкта і предмета дослідження.
9. Мета і завдання дослідження.
10. Наукова інформація: поняття і види.
11. Основні характеристики теми наукового дослідження.
12. Новизна як характеристика теми наукового дослідження.
13. Основні джерела наукової інформації.
14. Порядок роботи з науковою літературою.

Рекомендована література:

1. Андрущенко В. Наукова періодика – досвід та перспективи з погляду вітчизняних вчених. URL: <http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/handle/123456789/4064>.
2. Артюх С. Ф., Лізан І. Я., Голоп'яров І.В., Несторук Н. А. Основи наукових досліджень. Харків : УІПА, 2006. 277 с.
3. Бейлін М. В. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посіб. Харків : ХДАФК, 2012. 184 с.
4. Білоусова Т. П., Маркітантов Ю. О. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Кам'янець- Подільський держ. ун-т. Кам'янець-Подільський, 2004. 120 с.
5. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
7. Борисова Т. Ліцензійні електронні ресурси віддаленого доступу: досвід управління.

URL: <http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/handle/123456789/4080>.

8. Вакаренко О. Періодичні академічні видання: представленість в Інтернеті та проблеми відповідності критеріям світових баз даних. URL: <http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/handle/123456789/4069>.

Тема № 2. Науково-дослідницька діяльність студентів майбутніх фахівців фізичної терапії та ерготерапії. Структура наукових досліджень.
(практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: Ознайомитися з видами наукової та дослідницької роботи. Навчитися структурувати наукові дослідження.

План заняття:

1. Стратегічні напрямки розвитку науково-дослідних закладів України.
2. Реалізація статусу НАН України як вищої державної наукової організації.
3. Координація наукових досліджень.
4. Науково-експертна діяльність.
5. Ефективність наукових досліджень, форми і методи їх організації.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Загальні дані про НАН України, її структуру та основні статутні завдання.
2. Стратегічні напрямки розвитку науково-дослідних закладів України.
3. Реалізація статусу НАН України як вищої державної наукової організації.
4. Координація наукових досліджень.
5. Науково-експертна діяльність.
6. Ефективність наукових досліджень, форми і методи їх організації.
7. Кадровий потенціал наукових установ.
8. Розв'язання соціальних проблем науковців.

Рекомендована література:

1. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
2. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посібн. / Н. М. Краус ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, каф. екон.теорії та регіон. економіки. – Полтава : Оріяна, 2012. – 180 с.
3. Максименко С.Д., Філоненко М.М. Педагогіка вищої медичної освіти. Підручник. — Київ: Центр учбової літератури, 2014. — 321 с.
4. Методичні рекомендації «Науково-дослідницька діяльність студентів» для слухачів ФПК викладачів I-IV р. а. ВМНЗ України – К., 2013. - 64 с.
5. Основи наукових досліджень: підручник (для спец. "Екологія") / Ю. В. Носачова, О. І. Іваненко, Я. В. Радовенчик. — К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. - 132 с.

Тема № 3. Експериментально-теоретичні методи наукових досліджень: педагогічний експеримент, моделювання та прогнозування як методи дослідження.

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: Ознайомитися з методами та методикою проведення наукового дослідження; Визначити загальні проблеми методології наукового дослідження. Навчитися розмежовувати методологію та методи дослідження, а також ознайомитися з класифікацією методів наукового дослідження за рівнем методологічного аналізу, характером пізнавальної діяльності, за способом організації дослідження.

План заняття:

1. Загальні проблеми методології наукового дослідження. Розмежування методології та методів дослідження. Фундаментальні, загальнонаукові, конкретно-наукові методологічні принципи.
2. Методологічний апарат наукового дослідження. Рівні методологічного аналізу.
3. Методи наукового дослідження. Вимоги до наукового методу.
4. Класифікація методів наукового дослідження за рівнем методологічного аналізу, за характером пізнавальної діяльності, за способом організації дослідження.
5. Емпіричні методи наукового дослідження.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Розкрийте місце та роль фундаментальних і прикладних науково-педагогічних досліджень у розв'язанні проблем.
2. Обґрунтуйте багаторівневий характер методологічних засад.
3. Які трапляються недоліки під час визначення методологічних основ педагогічного дослідження?
4. Розкрийте сутність основних методів наукового дослідження.
5. Визначте стратегію розгортання наукового дослідження.
6. Охарактеризуйте основні складові дослідження.
7. Визначте найтипівіші помилки, які допускають дослідники в процесі їхньої підготовки до проведення.

Практичне завдання:

З метою завчасної підготовки до написання курсових робіт оформити список методологічних порад молодим дослідникам. Сформулювати ці поради на основі опрацювання списку рекомендованої літератури.

Завдання для тестового контролю:

1. Установіть відповідність:
  - 1) методика; а) сукупність методів, вчення про об'єкт, методи і межу його пізнання;
  - 2) методологія; б) спосіб пізнання;
  - 3) метод; в) алгоритм, технологія одержання бажаного результату.

2. Система– це:

- а) елементи, які взаємодіють між собою, у результаті чого формуються принципово нові якості;
- г) певний розподіл елементів (за видами, за алфавітом й ін.);
- б) те ж, що і сума; д) усе, що не є хаосом.
- в) будь-які предмети, об'єднані разом;

3. Експеримент– це:

- а) будь-яка дія, здійснювана науковцем над досліджуваним об'єктом;
- б) штучне відтворення тих або інших якостей об'єкта для спостереження його стану, поведінки і под.;
- в) будь-яке моделювання;
- г) спостереження за відхиленнями в поведінці об'єкта;
- д) абстрагування від незначних якостей об'єкта.

4. До загальних характеристик системи не відносять:

- а) цілісність; д) самоствердження;
- б) структурність; е) цілеспрямованість;
- в) взаємозв'язок із зовнішнім середовищем; є) самоорганізацію;
- г) ієрархічність; ж) суперечливість.

5. Метод вивчення різноманітних об'єктів шляхом відображення їх структури в знаковій формі за допомогою штучних мов, називають:

- а) гармонізацією; г) легітимацією;
- б) формалізацією; д) ідеалізацією.
- в) імплементацією;

6. Загальнонаукові методи можна застосовувати:

- а) лише за наявності б) дослідника
- в) спеціальних знань;

7. Проблема і тема наукового дослідження співвідносяться так, що:

- а) проблема є одним з елементів теми; в) тема складається з низки проблем;
- б) проблема складається з низки тем; г) це синоніми.

8. Монографія – це:

- а) книга, написана одним автором; в) наукова стаття;
- б) книга, присвячена одній проблемі або темі;
- г) комплексне видання, що розглядає низку тем.

9. Мета і завдання дослідження співвідносяться так, що:

- а) вони існують незалежно одне від одного;
- в) реалізація завдань визначає досягнення мети;

б) це синоніми; г) завдання містять мету.

10. Запам'ятовування, що ґрунтується на застосуванні мнемонічних прийомів, називають:

а) механічним; в) вимушеним;

б) логічно-змістовим; г) невимушеним.

11. Невимушене запам'ятовування інформації засноване на багаторазовому повторенні й завчанні прочитаного:

а) так; в) іноді;

б) ні; г) ніколи.

12. Установіть відповідність між назвою способу запам'ятовування інформації і його характеристикою:

1) механічний; а) заснований на запам'ятовуванні зв'язків між певними елементами прочитаного;

2) логічно-змістовий; б) становить випадкове запам'ятовування, обумовлене емоціями, що виникають у процесі читання;

3) вимушений; в) заснований на застосуванні мнемонічних прийомів;

4) невимушений; г) полягає в багаторазовому повторенні і завчанні прочитаного.

Рекомендована література

1. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.

2. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посібн. / Н. М. Краус ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, каф. екон.теорії та регіон. економіки. – Полтава : Оріяна, 2012. – 180 с.

3. Малафіїк І.В. Дидактика. - К., 2005. - С. 458-461,

Тема № 4. Загальна характеристика планування експериментального дослідження. Схема наукового дослідження. Вибір теми наукової роботи.

Актуальність. Формулювання мети і завдання. Визначення об'єкта і предмета дослідження.

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: Навчитися визначати мету, завдання та актуалізацію наукової роботи. Визначати професійну спрямованість наукової роботи за спеціальністю.

План заняття:

1. Збирання та критичне опрацювання, аналіз та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.

2. Узагальнення інформації щодо суб'єктивних і об'єктивних проявів психологічних проблем, субклінічних хворобливих станів та захворювань.

3. Оцінювання результатів діагностики, лабораторних та інструментальних досліджень, проведення психологічного дослідження та аналізу, систематизації, оцінювання психометричних та психодіагностичних методик, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій.

4. Планування, організація та здійснення психологічного дослідження, використання валідного і надійного психодіагностичного інструментарію,

аналізу та систематизації отриманих результатів, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Підготовка анотацій і тез.
2. Способи конспектування.
3. Планування науково-дослідної роботи.
4. Цитування в науковій роботі.
5. Систематизація наукової інформації.
6. Вища атестаційна комісія(ВАК) і її роль в атестації та переатестації наукових кадрів.
7. Наукові журнали. Монографія як джерело наукової інформації.
8. Поняття дисертації, її основні характеристики. Автореферат дисертації.
9. Поняття методології, методики, методу.
10. Загальнонаукові, конкретнонаукові та спеціальні методи.
11. Методи емпіричних і теоретичних досліджень.
12. Застосування законів формальної і діалектичної логіки в наукових дослідженнях.
13. Особливості застосування методу порівняльного аналізу.
14. Експеримент: поняття і види.
15. Ідеалізація як метод наукових досліджень.
16. Дедукція та індукція як методи наукових досліджень.

Рекомендована література:

1. Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи. – К.: Форум, 2000. (К-ть сторінок)
2. Афанасьєв А. О. Основи наукових досліджень : навч. посібн. / А. О. Афанасьєв, Є. В. Кузькін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 96 с.
3. Бюлетень ВАК України. – 2008. – №3. – С. 9-13.
4. Дороніна М. С. Технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми і приклади) : навч. посібн. / М. С. Дороніна. – 3-тє вид., випр. і доп. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 120 с.
5. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження: авторський підручник / Олександр Валеріанович Клименюк. - К.-Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. - 308 с.
6. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – 2-е видання, перероблене і доповнене. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 208с.

Тема № 5. Емпіричні методи наукових досліджень. Первинна і вторинна інформація. Методи доказу достовірності. Типологія джерел, методика їх пошуку та опрацювання. Інтернет-ресурси, специфіка їх використання.

Принципи роботи з науковою літературою.

(практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: Ознайомитися з організацією та основними етапами науково-дослідної діяльності студентів. Ознайомитися із загальними вимогами до технічного оформлення наукового дослідження, з посиланнями та додатками.

План заняття:

1. Емпіричні методи наукових досліджень
2. Загальні вимоги до технічного оформлення
3. Бібліографічний опис: загальні вимоги та правила складання.
4. Посилання. Додатки.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Підготовка анотацій і тез.
2. Способи конспектування.
3. Планування науково-дослідної роботи.
4. Цитування в науковій роботі.
5. Систематизація наукової інформації.
6. Вища атестаційна комісія(ВАК) і її роль в атестації та переатестації наукових кадрів.
7. Наукові журнали. Монографія як джерело наукової інформації.
8. Поняття дисертації, її основні характеристики. Автореферат дисертації.
9. Поняття методології, методики, методу.
10. Загальнонаукові, конкретнонаукові та спеціальні методи.
11. Методи емпіричних і теоретичних досліджень.
12. Застосування законів формальної і діалектичної логіки в наукових дослідженнях.
13. Особливості застосування методу порівняльного аналізу.
14. Експеримент: поняття і види.
15. Ідеалізація як метод наукових досліджень.
16. Дедукція та індукція як методи наукових досліджень.

Рекомендована література:

1. Наумовець А. Г. Віч-на-віч з аудиторією: Дещо про "технологію" наукових доповідей, популярних лекцій, дисертаційних промов і конкурсних проєктів / Наумовець Антон Григорович ; НАН України; Інститут фізики. – К.: Наукова думка, 2003. – 56 с.: рис. – Бібліогр.: с. 52-53. - (Проєкт "Наукова книга").
2. Основи наукових досліджень : підручник (для спец. "Екологія") / Ю. В. Носачова, О. І. Іваненко, Я. В. Радовенчик. — К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. — 132 с.
3. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі / І. С. П'ятницька-Позднякова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 116 с.
4. Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень : підручник / М.І. Пилипчук, .С. Григор'єв, В.В. Шостак. – К.: Знання, 2007. – 270 с.
5. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія,

інформаційне забезпечення : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., реком. МОНУ /Пілюшенко Віталій Лаврентійович, Шкрабак Ірина Володимирівна, Славенко Едвін Ігорович. – К. : Лібра, 2004. – 344 с. : іл. - Бібліогр.: с. 343.

6. Пономаренко В. С. Аналіз даних у дослідження соціально-економічних систем / В. С. Пономаренко, Л. М. Малярець. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2009. – 432 с.

7. Свердан М. М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Свердан Михайло Михайлович, Свердан Марія Романівна ; Буковинська держ. фінансова академія. – Чернівці : Рута, 2006. - 352 с. - Бібліогр.: с. 351-352.

Тема № 6. Наукова комунікація. Робота над публікаціями, рефератами і доповідями. Місце наукових комунікацій у сучасних масово-інформаційних процесах

(практичне заняття – 2 години)

Мета заняття: навчитися використовувати інформаційно-комунікаційні технології у науково-інноваційній діяльності. Презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів.

План заняття:

1. Феномен наукової комунікації.
2. Наукові комунікації та бібліометрична система.
3. Письмові форми наукової комунікації.
4. Усні форми наукової комунікації.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Дисертаційна робота як вид наукового твору.
2. Презентація текстів наукової комунікації.
3. Наукова комунікація і сучасні медіа.
4. Наукова інтернет-комунікація.
5. Участь у наукових круглих столах, конференціях, симпозіумах на вітчизняному та міжнародному рівнях.
6. Види наукових комунікацій: усна та письмова.
7. Спеціалізована комунікація через Інтернет.
8. Наукові семінари, конференції, конгреси: форми участі й обміну результатами наукових досліджень.
9. Зв'язки науковців із громадськістю.
10. Система фахової періодики для публікації результатів дослідження.
11. Місце наукових комунікацій у сучасних масово-інформаційних процесах. Популяризація результатів наукових досліджень.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Опрацювати рекомендовану до теми літературу.

2. Підготувати наукову доповідь за темою курсової роботи. Контрольні запитання та завдання.
3. Визначте шляхи популяризації результатів наукових досліджень.
4. Назвіть фахову періодику із соціальних комунікацій.
4. У чому полягає специфіка наукової комунікації через Інтернет?
5. Які існують види наукової публікації?
6. Розкрийте особливості підготовки тез доповіді.
7. У чому відмінність доповіді і повідомлення?

Практичне завдання:

Презентувати результати власних наукових досліджень державною та іноземною мовами в усній та письмовій формах, оформити різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції тощо).

Рекомендована література:

1. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
2. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посібн. / Н. М. Краус ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, каф. екон. теорії та регіон. економіки. – Полтава : Оріяна, 2012. – 180 с.
3. Максименко С. Д., Філоненко М. М. Педагогіка вищої медичної освіти. Підручник. — Київ: Центр учбової літератури, 2014. — 321 с.
4. Методичні рекомендації «Науково-дослідницька діяльність студентів» для слухачів ФПК викладачів I-IV р. а. ВМНЗ України – К., 2013. 64 с.
5. Основи наукових досліджень : підручник (для спец. "Екологія") / Ю. В. Носачова, О. І. Іваненко, Я. В. Радовенчик. — К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. — 132 с.
6. Спіцин Є. С. Методика організації науково-дослідної роботи студентів у вищому закладі освіти. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2003. – 120 с.
7. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень [Текст] : підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Знання, 2007.
8. Українські ресурси мережі Інтернет: громадсько-політичні центри / Укл. Ю. Шайгородський. – К.: Укр. центр політ. менеджменту, 2003. – 296 с.
9. Фаренік С. Логіка та методологія наукового дослідження. – К. : Видавництво УАДУ, 2002. – 337 с.

Тема № 7. Підготовка, оформлення і захист кваліфікаційних робіт.

Методичні прийоми викладу наукових матеріалів: Керівництво кваліфікаційною роботою, її рецензування. Особливості кваліфікаційного дослідження.

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: Ознайомитися з вимогами оформлення кваліфікаційної роботи.

План заняття:

1. Керівництво курсової, дипломної, бакалаврською роботою
2. Рецензування курсової, бакалаврської, дипломної роботи.
3. Обов'язки наукового керівника курсової (дипломної) роботи:
  - надавати допомогу у виборі теми, розробці плану (змісту) курсової (дипломної) роботи; добір літератури, методології та методів дослідження та ін.;
  - аналізувати зміст роботи, висновки і результати дослідження;
  - визначати поетапні терміни виконання роботи;
  - контролювати виконання курсової (дипломної) роботи;
  - доповідати на засіданні кафедри про виконання та завершення роботи;
  - дати відгук на роботу.

Завдання для тестового контролю:

1. Виклад матеріалу в науковій роботі ведуть:
  - а) від першої особи однини; в) у безособовій формі;
  - б) від першої особи множини; г) у кожній із перерахованих форм за бажанням автора.
12. Якщо в тексті наукової роботи наводять прізвища, то ініціали:
  - а) ставлять перед прізвищем; в) ставлять так, як зручно авторові;
  - б) ставлять після прізвища; г) узагалі не ставлять.
3. У вступі не наводять:
  - а) огляд основних джерел інформації; г) актуальність теми дослідження;
  - б) короткий зміст роботи; д) мету і завдання дослідження;
  - в) постановку проблеми; е) об'єкт дослідження.
4. Назви пунктів вирівнюють:
  - а) по лівому краю; б) по ширині;
  - в) по правому краю; д) як зручно авторові.
  - г) по центру;
5. Доповніть фразу: «Бланк, у якому вказують тему роботи, її мету, термін подання керівникові, теоретичне і практичне завдання, називають _____».
6. Доповніть висловлювання: «Бланк, у якому зазначають кількість сторінок роботи, кількість використаних джерел інформації, основні результати дослідження, називають _____».
7. Серед наведених тверджень правильне таке:
  - а) посилання в науковій роботі мають порядкову нумерацію і перелічуються в кінці роботи;
  - б) на кожній новій сторінці нумерацію починають з першого посилання, бібліографічний опис джерел інформації розташовують внизу сторінки;
  - в) посилання мають порядкову нумерацію і вказуються внизу сторінки;
  - г) на кожній новій сторінці нумерацію починають з першого посилання, усі посилання перелічують у кінці роботи.

8. Доповніть висловлювання: «_____ складають двома мовами, тут зазначають тему роботи, місце і рік її написання, подають коротку характеристику роботи».

9. Коротко сформульовані основні ідеї наукової доповіді мають назву:

- а) конспект; г) тези;
- б) реферат; д) анотація.
- в) наукова стаття;

10. Доповніть фразу: «Елемент наукової роботи, у якому вказують актуальність теми, мету і завдання роботи, визначають об'єкт дослідження, називають _____».

11. Результати наукової роботи впроваджують у практику такими способами:

- а) виступ на конференції з основними результатами роботи;
- б) публікація статті за темою роботи в науковому виданні;
- в) подання роботи на конкурс;
- г) одержання на підприємстві, в установі, організації акта впровадження результатів роботи.

12. Доповніть фразу: «У_____ підсумовують результати наукової роботи».

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Обов'язки наукового керівника курсової (дипломної) роботи.
2. Керівництво курсової, дипломної, бакалаврською роботою
3. Рецензування курсової, бакалаврської, дипломної роботи.
4. Допомога наукового керівника у виборі теми, розробці плану (змісту) курсової (дипломної) роботи; доборі літератури, методології та методів дослідження та ін.
5. Письмовий відгук наукового керівника.

Рекомендована література:

Основна:

1. Основи наукових досліджень : підручник (для спец. "Екологія") / Ю. В. Носачова, О. І. Іваненко, Я. В. Радовенчик. — К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. — 132 с.
2. Самсонов В.В., Сільвестров А.М., Тачиніна О.М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: Навч. посібник. К.:НУХТ, 2022. – 385 с.
3. Методологія наукових досліджень: підручник / О. Г. Данильян,. О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2019. – 368 с.
4. Методологія та організація наукових досліджень (галузі знань: 05 – соціальні та поведінкові науки, 07 – управління та адміністрування): навч. посіб. / Л. Г. Ліпич, С. М. Бортнік, І. Г. Волинець та ін. ; за заг. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 220 с.

5. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.

Додаткова:

1. Антонюк В. С. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. / Л. Г. Полонський, В. І. Аверченков, Ю. А. Малахов. – К.: НТУУ „КПІ”, 2015. – 274 с
2. Важинський С.Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. /С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
3. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с.
4. Кузьменко С.Г. Курсова (дипломна) – це дуже просто!: науково-практичний посібник / С.Г. Кузьменко ; Донецький юридичний інститут МВС України при Донецькому державному університеті. – Донецьк: Норд-Прес, 2004. – 126 с.
5. Кушнарєнко Н.М. Наукова обробка документів: підручник / Н.М. Кушнарєнко, В.К. Удалова. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2006. –334 с.
6. Максименко С.Д., Філоненко М.М. Педагогіка вищої медичної освіти. Підручник. — Київ: Центр учбової літератури, 2014. — 321 с.
7. Методичні рекомендації «Науково-дослідницька діяльність студентів» для слухачів ФПК викладачів I-IV р. а. ВМНЗ України – К., 2013. 64 с.
8. Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень : підручник / М.І. Пилипчук, С. Григор`єв, В.В. Шостак. – К.: Знання, 2007. – 270 с.
9. П`ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі / І. С. П`ятницька-Позднякова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 116 с.
10. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень / Г.С. Цехмістрова . – К.: Слово, 2003. - 240 с.
11. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 310 с.
12. Філінюк А.Г. Наукова робота студента: метод. рек. для студ. і магістрантів усіх спец. і форм навчання. – Кам`янець-Подільський: Кам`янець-Подільський державний університет, 2007. – 74 с.